

Alkotmánybíróság

Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság útján

Kúria végzésének száma: **Kfv.II.37.170/2022/2.**

Fővárosi Törvényszék ítéletének száma: **15.K.701.804/2020/44**

Tisztelt Alkotmánybíróság!

50)

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUMA 20.	
FŐLAJSTROMSZÁM KEZDŐIRATON:.....	
Postán/Gyűjtőládába/Személyesen/E-mailen/Faxon/E-írat	
Érkezett:	2022 MÁJ 18.
PÉLDÁNY: 1	IV: -
MELLÉKLET: 1	KÖZTÜK: -
FŐLAJSTROMSZÁM: UTÓIRATON:.....	701804/20

15K

Alulírott

mint a kiskorú

indítványozó mellékelt születési anyakönyvi kivonattal igazolt törvényes képviselője az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság **Kfv.II.37.170/2022/2.** számú jogerős végzésével szemben

alkotmányjogi panaszt

nyújtok be, amelynek keretében kérem, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27.§ (1) bekezdése alapján, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja szerinti hatáskörében eljárva állapítsa meg, hogy a támadott végzés sérti az indítványozó Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdésében elismert **oktatáshoz való jogát**, a XV. cikk (2) bekezdésében biztosított **megkülönböztetés tilalmát**, a VI. cikkben biztosított **magánélethez való jogot**, valamint a XXIV. cikkben biztosított **tisztességes eljáráshoz való jogot**,

ezért az alaptörvény-ellenes, amelyre figyelemmel a támadott végzést az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján – a (4) bekezdésre való tekintettel az **Fővárosi Törvényszék** 15.K.701.804/2020/44. számú ítéletére is kiterjedően – semmisítse meg.

Indoklás

I. Tényállás

1. Közigazgatási eljárás

A kiskorú indítványozó ép értelmű, de sajátos nevelési igényű (SNI), autizmus spektrumzavarral élő tanuló.

Az indítványozó törvényes képviselőjének kérelmére a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat 3. számú Szakértői Bizottsági Tagintézménye (a továbbiakban: Szakértői Bizottság) elvégezte az indítványozó rendkívüli felülvizsgálatát és 2018. június 20. napján kelt V.7096/17- 18-

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	N/ 01273 - 0 / 2022
Érkezett:	2022 MÁJ 26.
Példány:	1
Melléklet:	7

X/1199. számú szakértői véleményében azt javasolta, hogy a felperes a tanulmányait a lakcím szerint kötelező felvételt biztosító többségi általános iskolában, [REDACTED] Általános Iskolában folytassa, **magántanulói** státuszban. A Szakszolgálat előírta, hogy az intézménynek meg kell kezdeni az indítványozó fokozatos integrálását az autizmus spektrum zavarának figyelembevétele mellett (kezdetben kiscsoportos fejlesztés, majd tanórai keretekben). A indítványozó törvényes képviselője 2018. július 6. napján a szakértői vélemény felülvizsgálatát kérte.

Budapest Főváros Kormányhivatalának [REDACTED] Kerületi Hivatala a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI r.) 40. § (1) bekezdése szerinti hatáskörében eljárva, a 2018. szeptember 3. napján kelt BP-10/002/2400-11/2018. számú határozata Szakértői Bizottság véleményével egyező módon foglalt állást a magántanulói státusz és az integrálás kérdésében is.

Indítványozó az elsőfokú határozattal szembeni fellebbezésében kérte annak megváltoztatását akként, hogy tankötelezettségének ne magántanulóként, hanem **iskolába járással tehessen eleget, az iskola pedig segítse elő beilleszkedését, többek között pedagógiai asszisztens alkalmazásával, kis létszámú osztályban való oktatással, a pedagógusok autizmus specifikus felkészítésével és észszerű alkalmazkodások (például: átfogó autizmus specifikus fejlesztés; kommunikációs készségfejlesztés, olyan külön helység biztosítása a gyermek számára, ahova elvonulhat ha túltelítődött az ingerekkel, megfelelő pihenőidő és helyszín) biztosításával (inkluzív oktatás).**

A Budapest Főváros Kormányhivatala a másodfokú eljárásban szakértőként kirendelte az ELTE Gyakorló Országos Pedagógiai Szakszolgálatot (a továbbiakban: Szakszolgálat). A Szakszolgálat a 2019. február 25. napján kelt ISK/533/6(2019). számú szakértői véleményében kifejtette, hogy a tanuló a tankötelezettségét **magántanulóként és mindennapos iskolába járással is teljesítheti**, de más-más feltételekkel. Az indítványozó állapota a jelenlegi iskolában együttneveléssel **még nem teszi lehetővé a mindennapos iskolába járás azonnali bevezetését, ezért nála a magántanulói státusz valósítható meg, ha ezt a szülő kéri.** Integrált oktatásban a mindennapos iskolába járás megvalósítását távlati tervként jelölte ki. A mindennapos iskolába járást a vélemény keltekor **sajátos nevelési igényű tanulók osztályában, különneveléssel látta megvalósíthatónak (szegregált nevelés).**

A Szakszolgálat megkeresésére az indítványozó törvényes képviselője a 2019. június 5-i válaszában kifejtette, hogy számára egyik alternatíva sem elfogadható, mivel azok nem a felperes érdekeit szolgálják, **így ragaszkodik a felperes többségi, inkluzív nevelést megvalósító iskolába, nevezetesen a [REDACTED] Általános Iskolába való mindennapos járatásához.** A Szakszolgálat 2019. július 5. napján kelt ISK/533/142019. számú válasziratában arról tájékoztatta a Kormányhivatalt, hogy az indítványozó tankötelezettségét a 2019/20-as tanév őszi félévétől magántanulói státuszban folytassa az iskolában szoros szakmai nyomon követés mellett.

A Kormányhivatal a Szakszolgálat véleményének megfelelően 2019. július 26. napján kelt BP/1009/00137-10/2019. számú határozatával az indítványozó fellebbezését elutasította, az

elsőfokú határozatot azzal hagyta helyben, hogy indítványozó tankötelezettségét a 2019/20-as tanév őszi félévében is magántanulói státuszban folytassa. Határozatának kizárólag indoklásában a Szakszolgálat véleményére és annak kiegészítésére hivatkozott

2. A Fővárosi Törvényszék ítélete

Indítványozó bírósághoz fordult. Keresetében a másodfokú határozat megváltoztatását kérte akként, hogy **indítványozó képességeinek megfelelően, különleges bánásmódot biztosítva a fogyatékoságához és észszerű alkalmazkodás követelményének is eleget téve iskolába járással teljesíthesse tankötelezettségét a [REDACTED] Általános Iskolában,** illetve közneveléséről és tankötelezettsége teljesítéséhez szükséges mindennemű felkészítéséről az oktatás ingyenességére tekintettel teljes mértékben az iskola és annak fenntartója gondoskodjon.

A Fővárosi Törvényszék eljárásában eseti szakértőt rendelt ki, miután szakértői névjegyzékbe bejegyzett szakértő e területekre nem állt rendelkezésre. Eseti szakértőként a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálatot (a továbbiakban: Fővárosi Szakszolgálat) rendelte ki, **amelynek tagintézménye szakértőként járt el az elsőfokú közigazgatási eljárásban.** Az elsőfokú közigazgatási határozat kizárólag a szakértői véleményre alapozta megállapításait. Indítványozó erre való tekintettel hiába indítványozta az eseti szakértő kizárását, indítványát a bíróság elutasította.

A Fővárosi Törvényszék 2021. november 25-én kelt, 15.K.701.804/2020/44. számú ítéletében a keresetet elutasította és nem állapította meg indítványozó oktatáshoz való jogának sérelmét.

3. A Kúria végzése

Indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását a Kúria 2022. március 9-én kelt **Kfv.II.37.170/2022/2.** számú végzésével megtagadta. A Kúria hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálati eljárás során elsősorban joggyakorlat-fejlesztő és egységesítő tevékenységet folytat, a tényállás megállapításának és a bizonyítékok értékelésének felülmérlegelésére csak kivételesen súlyos esetben van lehetősége.

A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében a másodfokú közigazgatási határozatot érdemben megvizsgálta, mérlegelte annak megalapozottságát, a határozat alapját képező szakértői véleményben foglaltak vitatása miatt az indítványozó indítványára az ügyben szakvéleményt szerzett be, és a szakvéleményben foglaltak értékelését követően hozta meg döntését.

A Kúria álláspontja szerint az indítványozó törvényes képviselője által előterjesztett kérelemmel összefüggésben a hatóságnak az indítványozó személyes, egyéni körülményei alapján kellett döntenie, a felülvizsgálati kérelemnek pedig nem volt olyan eleme, amely más sajátos nevelési igényű gyermekek oktatásával összefüggő általános, elvi jelentőségű

jogkérdéseket vetett volna fel és erre az ilyen tárgyú jogorvoslati kérelmek csekély száma alapján sem lehetett következtetni.

Az indítványozó által hivatkozott anyagi jogi jogszabályok (Ebktv., Gyermek jogairól szóló egyezmény (CRC), Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény (CRPD) mellőzésének kérdését a Kúria érdemben nem vizsgálta.

II. Az alkotmányjogi panasz befogadásának feltételei

Az Abtv. 27.§ (1) bekezdése szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.

A jogerős ítéletet követően meghozott felülvizsgálati kérelem tárgyában hozott végzés az eljárást befejező egyéb döntés. Az alábbiakban kifejtettek szerint sérti az indítványozó Alaptörvényben elismert oktatáshoz való jogát, a diszkrimináció tilalmát és a tisztességes eljáráshoz való jogát. A Kúria végzésével szemben további jogorvoslatnak nincs helye.

A bírói döntést érdemben befolyásolta annak Alaptörvény-ellenessége és a jelen ügyben hozott két bírósági döntések által felvetett kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű, mivel a sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók alapvető jogait súlyosan sérti.

A támadott végzés indítványozó részére **2022. március 16.** napján került kézbesítésre, így alkotmányjogi panasz vonatkozásában 2022. május 16. napjáig nyújtható be. Az Abtv. 53.§(2) bekezdése alapján a panaszt az ügyben első fokon eljáró bíróságnál nyújtom be. Az Alkotmánybíróság eljárásában a jogi képviselő nem kötelező.

III. Alaptörvény-ellenesség

1. Oktatáshoz való jog

Az Alaptörvény XI. cikk 1) bekezdése szerint minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. A cikk 2) bekezdése szerint pedig Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

Magyarországon a 2007. évi XCII. törvénnyel kihirdetett a Fogyatékkal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény 24. cikk (1) bekezdése szerint

1. A részes államok elismerik a fogyatékkal élő személyek oktatáshoz való jogát. E jog hátrányos megkülönböztetés nélküli, az **egyenlő esélyek alapján történő megvalósítása** céljából a részes államok befogadó oktatási rendszert biztosítanak minden szinten, továbbá élethosszig tartó tanulási lehetőséget nyújtanak az alábbiakra figyelemmel:

a) az emberben rejlő képességek, méltóságérzet és önbecsülés **teljes mértékű kifejlesztése**, valamint az emberi jogok, alapvető szabadságok és az emberi sokszínűség tiszteletben tartásának erősítése;

b) a fogyatékkal élő személyek személyiségének, tehetségének és alkotóképességének, valamint mentális és fizikai képességeinek **lehető legteljesebb fejlesztése**;

c) a **szabad társadalomban való tényleges részvétel** lehetővé tétele a fogyatékkal élő személyek számára.

Az Alaptörvény Q cikkének 2. bekezdése szerint Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Indítványozó 3 teljes tanéven keresztül csak magántanulói státuszban tudott iskolai tanulmányokat folytatni, törvényes képviselője hiába kérelmezte folyamatos az inkluzív, iskolába járással megvalósuló oktatását. Indítványozó a hatósági döntések értelmében mindössze heti 10 órában látogathatta az iskolát, ami nyilvánvalóan ellentétes a CRPD 24. cikkének rendelkezéseivel.

Indítványozó hiába kérelmezte pedagógiai asszisztens alkalmazását; a felperest oktató valamennyi pedagógus autizmus specifikus felkészítését, kislétszámú osztályban való oktatás és észszerű alkalmazkodások előírását.

Indítványozó heti 10 órában egyszerűen nem lehetett képes elsajátítani a tananyagot és ez az idő egyben kevés az osztályközösségbe való tényleges beilleszkedéshez is. Az állam a gyakorlatban – heti 10 órán túli részben – a szülőre terhelte a gyermek inklúziós lehetőségének terhét: a törvényes képviselőnek kellett otthon tanítania vagy magántanárokkal taníttatnia az indítványozót, hogy gyermeke oktatáshoz való joga ne maradjon illuzórikus és megmaradjon az inkluzív oktatás reális reménye.

Az Emberi Jogok Európai Egyezménye 1. kiegészítő jegyzőkönyvének 2. cikke szintén garantálja az oktatáshoz való jogot.

2. Hátrányos megkülönböztetés tilalma

Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés szerint a törvény előtt mindenki egyenlő. A (2) bekezdés előírja, hogy Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely

megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

Az Alaptörvény kifejezetten előírja az állam pozitív kötelezettségét is, hiszen (4) bekezdés szerint Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti. Az (5) bekezdés szerint pedig Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

Az egyén megváltoztathatatlan tulajdonságán, mint amilyen a fogyatékoság is, alapuló megkülönböztetés a legsúlyosabb diszkrimináció, ezért minden ilyen megkülönböztetés szigorú vizsgálatot követel még akkor is, ha nem alapjogokról van szó (42/2012 AB határozat).

Indítványozó hátrányos megkülönböztetés áldozata lett, amikor számára az **oktatást kizárólag magántanulói jogviszonyban** tette lehetővé a közigazgatási hatóság (a bíróság pedig helyben hagyta ezt a döntést) a törvényes képviselő többször kifejezett, ezzel ellentétes kérése ellenére. Iskolába járással csak úgy biztosították volna indítványozó oktatáshoz való hozzáférést, ha speciális iskolába (szegregáció) íratja őt a törvényes képviselő.

Az indítványozó részére kért észszerű alkalmazkodások megtagadása szintén hátrányos megkülönböztetést valósított meg, mivel a CRPD 2. cikke értelmében az észszerű alkalmazkodás megtagadása a hátrányos megkülönböztetés egyik formája.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága a diszkrimináció tilalma és az oktatáshoz való jog sérelmét állapította meg egy autizmussal élő gyermek tekintetében amikor az iskola nem biztosított speciális segítséget a tanuláshoz (G.L. kontra Olaszország, 2020). E körben ismét utalunk arra, hogy indítványozó oktatását csak heti 10 órában vállalta az iskola, továbbá nem végezték el a pedagógusok autizmus specifikus felkészítését, és nem valósult meg a kislétszámú osztályban való oktatás sem.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága azt is elismerte, hogy az inkluzív oktatás a legmegfelelőbb oktatási forma az alapvető jogok biztosítása céljából. (Çam kontra Törökország, § 64; Sanlısoy kontra Törökország), § 59).

3. Magánélethez való jog

Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.

Indítványozó álláspontja szerint azzal, hogy a hatóságok és bíróságok elzárták őt az inkluzív oktatás lehetőségétől (illetve heti 10 órában biztosították csak azt), aránytalanul korlátozták a magánélethez való jogát, mert megfosztották a tényleges inklúziótól, ideértve többek között azt, hogy kortársaival megismerkedjen, barátságokat kössön. Ehelyett ideje nagyrészt otthonában töltötte, osztálytársaitól elzárva.

4. Tisztességes eljáráshoz való jog

Magyarország alaptörvényének XXVIII. cikke (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

A közigazgatási hatóságok és a bíróság döntését kizárólag a szakértői véleményekre alapította. Az indítványozót a hatóság meg sem hallgatta, a bíróság pedig meghallgatta ugyan, de nyilatkozatainak nem tulajdonított jelentőséget, arra az ítélet indoklásában sem tért ki.

Ilyen körülmények között különösen elvárható, hogy a szakértő pártatlanságához ne férjen kétség. Az Emberi Jogok Európai Bírósága a tisztességes eljáráshoz való jog körében nem vár el olyan fokú pártatlanságot és függetlenséget egy szakértőtől, mint amit elvár egy bíróságtól (Letinčić kontra Horvátország, 2016, § 51). A szakértői semlegesség hiánya azonban elbillentheti a mérleg nyelvét az egyik vagy a másik fél irányába, ez pedig sérti a fegyverek egyelőségének elvét (Sara Lind Eggertsdóttir kontra Izland, 2007, § 53; Letinčić kontra Horvátország, 2016, § 51).

Amint azt a tényállás körében részleteztük, a bíróság által kirendelt eseti szakértő közvetlen belső intézményi kapcsolatban van a közigazgatási eljárásban eljáró Szakértői Bizottsággal, így indítványozó álláspontja szerint semleges véleményt nem tud adni.

Ebben a helyzetben különösen aggályos, hogy indítványozó nem tudta hatékonyan vitatni a szakértői véleményeket, hiszen a közigazgatási hatóságok jelentős késedelmebe estek a felülvizsgálat során és az indítványozó személyes meghallgatására sem került sor (Letinčić kontra Horvátország, 2016, § 50.).

Továbbá azzal, hogy a Kúria annak ellenére nem tartotta befogadhatónak a felülvizsgálati kérelmet, hogy az nyilvánvalóan megfelelt a befogadhatósági kritériumoknak, szintén az indítványozó hatékony jogorvoslathoz való jogának sérelmét idézte elő.

Budapest, 2022. május 12

Tisztelettel:

[Redacted]
indítványozó nevében
[Redacted]
törvényes képviselő